

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą
Firma Ogólnobudowlana M. w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego M. K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Firma Ogólnobudowlana M. w B. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 4 listopada 2016 r., sygn. akt XIII U (...), którym Sąd ten oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 16 lutego 2015 r.

M. Ł. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „M..” wniósł odwołanie od decyzji z 16 lutego 2015 r., nr (...), wydanej przez Zakład

Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. stwierdzającej, że M. K. jako zleceniobiorca u płatnika składek Firma Ogólnobudowlana M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 czerwca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, która wynosi za sierpień 2011 r. na ubezpieczenia emerytalne i rentowe 2.620 zł, na wypadkowe 2.620 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc, że zaskarżona decyzja jest faktycznie i prawnie uzasadniona. Wniósł także o zasądzenie kosztów procesu.

M. K. został wezwany do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego. Postanowienie to zostało uchylone 28 września 2015 r. i dla M.K. - nieznanego z miejsca pobytu - został ustanowiony kurator procesowy, który był zawiadamiany o każdym terminie rozprawy, doręczano mu też pisma procesowe.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 4 listopada 2016 r., sygn. akt XIII U (...) oddalił odwołanie (pkt 1) i zasądził od M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący się, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie art. 750 k.c.; art. 68 ust. 1 pkt 1a w związku z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 189 k.p.c. w związku z art. 1 k.p.c. w związku z art. 2 § 1 i art. 2 § 3 k.p.c.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że określony w łączącej strony (M. Ł. z a ubezpieczonym) umowie przedmiot powierzonych prac: „wykonanie ocieplenia budynków przy ul. K. w W. i remont balkonów na ul. P.”, w ogóle nie mógłby podlegać wymaganej przepisami prawa szczegółowej indywidualizacji, albowiem stanowił część złożonego procesu budowlanego, w którym praca ubezpieczonego stanowiła w istocie pochodną aktywności innych osób, pracujących na różnych etapach i odcinkach budowy. Praca ubezpieczonego zaplanowana była jako praca

powtarzalna i typowa, gdy chodzi o swój rodzaj i powiązana była silnie z innymi odcinkami procesu budowlanego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego należało uznać, że zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 750 k.c. nie zasługiwał na uwzględnienie. W stanie faktycznym sprawy, materiał dowodowy przesądzał, że Sąd Okręgowy prawidłowo zakwalifikował sporną umowę nazwaną „umową o dzieło” jako umowę o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c., co skutkowało następnie uzasadnionym stwierdzeniem, że organ rentowy, wydając zaskarżoną decyzję, prawidłowo zastosował przepisy art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wykonywania przez zainteresowanego ustalonych przez Sąd pierwszej instancji czynności, w ramach spornej umowy cywilnoprawnej, nie można uznać za przejaw realizacji dzieła rozumianego jako określony rezultat o indywidualnym charakterze. Celem umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego w niej rezultatu, a nie czynności, które przy zachowaniu należytej staranności mają do niego doprowadzić, a tak jest w niniejszej sprawie. Sąd Apelacyjny w całości podzielił ocenę prawną Sądu Okręgowego w zakresie dotyczącym rozumienia instytucji umowy o dzieło (art. 627 k.c.) i umowy o świadczenie usług (art. 750 k.c.) i ich zastosowania w stanie faktycznym niniejszej sprawy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie był również trafny zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. w związku z art. 1, art. 2 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 68 ust. 1 pkt 1a w zw. z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy systemowej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, do którego należy realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, w tym w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych (art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy systemowej) może bowiem - bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać - ustalić rzeczywisty jego charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie, że między stronami umowy o dzieło zachodzą w istocie stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu,

nakazuje organowi rentowemu wydanie decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy systemowej z zastosowaniem jej art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2016 r., III UK 53/15, LEX nr 1984624). W sprawach tego rodzaju z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma zatem w ogóle zastosowania art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 86 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy systemowej kontrolę wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych przez płatników składek przeprowadzają inspektorzy kontroli Zakładu, a kontrola ta może obejmować w szczególności: zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych, a także prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład. Z powyższego wynika, że organ rentowy przeprowadzając kontrolę u płatnika składek, skutkującą wydaniem zaskarżonych decyzji, realizował obowiązek nałożony przez ustawę w granicach określonych prawem.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną odwołujący się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego).

Wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do konieczności odpowiedzi na pytanie, czy, w braku wyraźnego umocowania w art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 3 oraz art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt. 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy systemowej przy uwzględnieniu treści art. 7 i art. 87 Konstytucji, ZUS jest upoważniony do orzekania o istnieniu określonego stosunku cywilno-prawnego leżącego u podstawy stosunku ubezpieczenia społecznego.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o:

1. oddalenie skargi kasacyjnej powoda jako bezzasadnej,
2. zasądzenie od powoda na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać

rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zagadnienie prawne przedstawione przez skarżącego nie jest zagadnieniem nowym, które wymagałoby rozstrzygnięcia ze strony Sądu Najwyższego. Przywołana kwestia była już bowiem rozważań Sądu Najwyższego, który stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który stwierdza podleganie ubezpieczeniu społecznemu, może - bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać - ustalić rzeczywisty jego charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie, że między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom nazwanym, zdefiniowanym w art. 734 i 758 k.c. lub właściwych umowom, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, nakazuje wydanie decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 ustawy systemowej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela stanowisko i argumentację Sądu wyrażoną w powołanym wyroku i uznaje, że nie wymagają one zmiany, ani uzupełnienia.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów ma swoje oparcie w § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).